

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/104/2023
Identifikačné číslo spisu:	6120370759
Dátum vydania rozhodnutia:	27.06.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6120370759.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: C. H. G. Z..G., R. XX, Ž., V.:XXX XX XXX, právne zastúpeného Sedlačko & Partners s.r.o., Štefánikova 8, Bratislava, IČO: 368 53 186, proti žalovanému: V. G., nar. XX. T. XXXX, bytom T., občan SR, o zaplatenie 23.345,40 eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 18Csp/27/2021, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 26. apríla 2022 sp. zn. 27CoCsp/17/2022 takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 26. apríla 2022 sp. zn. 27CoCsp/17/2022 a rozsudok Okresného súdu Prievidza z 29. októbra 2021 č. k. 18Csp/27/2021 - 156 a vec vracia Okresnému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 29. októbra 2021 č. k. 18Csp/27/2021 - 156 žalobu zamietol (výrok I.). Žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok II.).

1.1. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že vychádzajúc zo skutkových zistení v predmetnej veci a citovaných ustanovení zákona súd dospel k záveru, že žalované právo žalobcu z titulu predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere je premĺčané, preto súd žalobu v celom rozsahu zamietol. V konaní nebolo sporné, že právny predchodca žalobcu a žalovaný uzavreli dňa 25. 09. 2015 zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Táto zmluva je zmluvou o spotrebiteľskom úvere v zmysle § 2 písm. d/ zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Podľa zmluvy žalovaný sa zaviazal poskytnuté finančné prostriedky vrátiť v dohodnutých splátkach po 342,47 eur. Nebolo sporné, že žalovaný doposiaľ uhradil sumu 3.424,70 eur(t. j. 10 splátok po 342,47 eur). Právny predchodca žalobcu ku dňu 28. 07. 2017 celý úver zosplatnil. Súd preto uzavrel, že uvedené skutkové tvrdenia žalobcu neboli sporné, preto vychádzal zo záveru, že ku dňu 28. 07. 2017 /podľa tvrdenia žalobcu v žalobe/ došlo k vyhláseniu okamžitej splatnosti úveru. V zmysle § 565 Občianskeho zákonníka právo veriteľa takýmto spôsobom zosplatniť celý dlh bolo dojednané v bode 5 článku 4 zmluvy, podľa ktorého banka je oprávnená požadovať predčasnú splatnosť úveru. Zástupca žalobcu upresnil, že k tomuto zosplatneniu žalobca pristúpil v zmysle podmienok § 565 Občianskeho zákonníka.

1.2. V danej veci ide o spotrebiteľský spor. Veriteľ môže svoje právo podľa § 565 Občianskeho

zákonníka v spotrebiteľskej veci uplatniť s určitým obmedzením, a to vyplývajúcim z § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právo na zosplatnenie môže uplatniť po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. V danej veci je nepochybné pokiaľ chce žalobca udržať v platnosti právny úkon zosplatnenia, že tak mohlo dôjsť len pre splátku splatnú najneskôr v mesiaci máj 2017. Veriteľovi musí bežať trojmesačná lehota od omeškania spotrebiteľa, aby následne mohli nastať účinky zosplatnenia, pretože táto lehota je ochranná a pôsobí na spotrebiteľa, aby počas jej plynutia mohol zamedziť hroziacemu zosplatneniu. Ak by mienil veriteľ zosplatniť úver pre splátku splatnú tesne pred úkonom zosplatnenia, išlo by o zosplatnenie v rozpore s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Súd zároveň poukazuje na to, že prvýkrát sa žalovaný dostal do omeškania splátkou splatnou už dňa 05. 08. 2016, teda prvýkrát mohol žalobca využiť právo zosplatnenia už po dni 05. 10. 2016, kedy bol žalovaný nesporne v omeškaní troch mesiacov s prvou nezaplatenou splátkou, čo neurobil, k zosplatneniu došlo až o cca 9 mesiacov neskôr.

1.3. Na základe uvedeného súd preto dospel k záveru, že žalované právo je premŕčané, pričom na premŕčanie prihladal postupom podľa § 54a Občianskeho zákonníka. Posudzujúc počiatok plynutia premŕčacej doby podľa § 103 Občianskeho zákonníka súd dospel k záveru, že v dôsledku zosplatnenia spotrebiteľského úveru pre nezaplatenie splátky splatnej v máji 2017 začala plynúť premŕčacia doba počnúc dňom 05. 05. 2017, pretože ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti 28. 07. 2017 to bola práve táto splátka, ktorou bol žalovaný viac ako tri mesiace v omeškaní ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti. Trojročná premŕčacia doba uplynula tri roky po splatnosti splátky zohľadniac predĺženie premŕčacej lehoty, kedy podľa zák.č. 62/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorými sa menia a dopĺňajú niektoré zákony sa premŕčacie lehoty predlžujú o 35 kalendárnych dní t. j. za obdobie od 27. 03. 2020 - 30. 04. 2020, t. j. 05. 05. 2020 plus 35 dní, premŕčacia lehota uplynula najneskôr 10. 06. 2020, pričom žalobca podal na súd žalobu dňa 28. 08. 2020, teda po uplynutí premŕčacej doby. Z rozhodnutí Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6CoCsp/21/2021 zo dňa 15. 07. 2021 aj 6CoCsp/12/2021 z 15. 07. 2021 a 19CoCsp/46/2020 z 27. 05. 2021 vyplýva, že pokiaľ z právneho úkonu, ktorým došlo zo strany právneho predchodcu žalobcu k uplatneniu práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka a ani z predchádzajúcej výzvy právneho predchodcu žalobcu žalovaného nebolo možné zistiť, pre ktorú splátku došlo k zosplatneniu, treba vychádzať z toho, že veriteľ mohol pristúpiť k zosplatneniu len za podmienok podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa nestotožňuje s názorom, že v danom prípade bola rozhodujúca splátka pre začiatok plynutia premŕčacej doby, ktorá bola splatná bezprostredne pred zosplatnením. Príkladom z jedného z cit. rozhodnutí: „Ku dňu vyhlásenia predčasnej splatnosti právnym predchodcom žalobcu dňa 26. 09. 2016 bola žalovaná v omeškaní viac ako tri mesiace s úhradou splátok splatných dňa 25. 04. 2016, 25. 05. 2016, 25. 06. 2016, avšak veriteľ mohol úver zosplatniť najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva“. Záverom súd poukazuje na to, že žalobca v spore ani nepreukázal, že upozornil veriteľa v lehote nie krajšej ako 15 dní na uplatnenie práva mimoriadne zosplatniť úver v súlade s § 53 ods.9 Občianskeho zákonníka, ani takýto dôkaz neoznačil, predložil do sporu len listinný dôkaz - výzvu na plnenie, avšak až zo dňa 18. 08. 2020 (č. 1. 30). Podľa aktuálnej rozhodovacej praxe súdov, ak došlo zo strany dodávateľa k využitiu práva na zosplatnenie dlhu v súlade s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka premŕčacia lehota v zmysle druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka začne plynúť odo dňa zročnosti tej splátky, od splatnosti ktorej uplynuli tri mesiace a omeškanie s ňou trvá (pre ktorú k zosplatneniu došlo), ktorá zosplatnenie vyvolala. Rovnako Krajský súd v Trenčíne v rozsudku sp.zn. 19Co/42/2017 zo dňa 18. 01. 2018 vyslovil názor, že aj keď v prípade spotrebiteľskej zmluvy má dodávateľ podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka povinnosť čakať s využitím práva na predčasné zosplatnenie (§ 565 Občianskeho zákonníka) ešte tri mesiace od omeškania so zaplatením splátky, nič to nemení na tom, že premŕčacia doba sa aj v takomto prípade začína počítať odo dňa zročnosti tejto omeškanej splátky (§ 103 druhá veta Občianskeho zákonníka). Vychádzajúc z vyššie uvedeného súd žalobu v celom rozsahu zamietol.

1.4. O nároku žalovaného na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V konaní bol plne úspešný žalovaný, ktorý si trovy konania neuplatnil ani nevyplynuli z obsahu súdneho spisu, preto súd vyslovil, že mu nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. apríla 2022 sp. zn. 27CoCsp/17/2022 na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.). Žalovanému voči žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok II.). 2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací, po zistení, že odvolanie podala v zákonnej lehote strana v spore, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané podľa § 359 CSP, že spĺňa popri všeobecných náležitostiach v rozsahu § 127 ods. 1 CSP aj náležitosti podľa § 363 CSP s uvedením dôvodov odvolania vo veci samej, vykonal preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia a jemu predchádzajúceho konania.

2.2. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu podaného odvolania podľa § 379 a § 380 ods. 1, 2 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť. Odvolací súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP (a contrario), keďže v danej veci nebolo potrebné zopakovať, alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem.

2.3. Súd prvej inštancie žalobou uplatnený nárok posúdil ako premlčaný a žalobu z tohto dôvodu zamietol vychádzajúc z názoru, že podľa ust. § 103 Občianskeho zákonníka v spojitosti s ust. § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka začína plynúť premlčacia doba vo vzťahu k tomuto nároku odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, pre ktorú došlo k zosplatneniu dlhu (resp. ktorá najneskoršie na tento účel prichádzala do úvahy).

2.4. Žalobca namietal nesprávne skutkové a právne závery v otázke premlčania uplatneného nároku, na ktorých založil súd prvej inštancie svoje rozhodnutie (dôvody na odvolanie uvedené v ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP) tvrdiac, že v dôsledku prijatej podľa neho nesprávnej interpretácie aplikovaných zákonných ustanovení došlo na jeho ťarchu k nezákonnému skráteniu premlčacej doby, keď podľa jeho názoru počiatok premlčania mal byť odvodzovaný správne odo dňa zosplatnenia úveru (nie od zročnosti splátky, pre ktorú došlo k zosplatneniu úveru, či tú, s ktorou bol najskoršie dlžník v omeškaní) a tak bol jeho nárok uplatnený včas.

2.5. Odvolací súd za aplikácie ust. § 380 ods. 2 CSP z úradnej povinnosti predovšetkým posudzoval, či konanie pred súdom prvej inštancie nie je zaťažené vadou/vadami, ktorá/ktoré sa týka/týkajú procesných podmienok, existenciu ktorej vady nezistil, a odvolateľ ju tiež ani netvrdil.

2.6. V ďalšom odvolací súd podrobil napadnuté rozhodnutie vecnému prieskumu z hľadiska žalobcom uplatnených odvolacích dôvodov uvedených v ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP (nesprávne skutkové a právne závery).

2.7. Vyššie uvedené odvolacie námietky žalobcu vyhodnotil odvolací súd ako neopodstatnené, bez opory v zistenom a ustálenom skutkovom stave a v následnom právnom posúdení veci súdom prvej inštancie. Preskúmaním obsahu spisu odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie dostatočným spôsobom, dostatočne sa zaoberal tvrdeniami a dôkazmi strán v spore, dôkazy vyhodnotil v súlade so zásadami podľa § 191 CSP a zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, keď predovšetkým právny vzťah založený zmluvou o úvere posúdil ako spotrebiteľský (§ 52 a nasl. OZ), vyžadujúci si jeho podriadenie normám spotrebiteľského práva a po zistení, že nárok žalobcu je premlčaný (prihliadnuc správne na premlčanie podľa § 54a Občianskeho zákonníka), správne posudzujúc, že počiatok plynutia premlčania je potrebné odvodzovať odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, s ktorou bol žalovaný viac ako tri mesiace v omeškaní ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti, teda ku dňu 28. 07. 2017 (keďže z právneho úkonu, ktorým došlo zo strany právneho predchodcu žalobcu k uplatneniu práva podľa § 565 OZ, ani z podaní mu predchádzajúcich adresovaných žalovanému, nebolo možné zistiť, pre ktorú splátku došlo k zosplatneniu) za aplikácie ust. § 103 Občianskeho zákonníka, pri zohľadnení predĺženia premlčacej lehoty podľa zák. č. 62/2020 Z. z. (tzv. lex corona), vychádzajúc z nespornosti zosplatnenia dlhu podľa ust. § 53 ods. 9 v spojitosti s ust. § 565 Občianskeho zákonníka, ktoré na podmienky danej veci tiež správne interpretoval, žalobu vo výsledku dôvodne zamietol. Správne tiež vzhľadom na plný úspech žalovaného v spore konštatoval vznik nároku na jeho strane na náhradu trov konania (§ 255 ods. 1 CSP), avšak dôvodne tomuto ich náhradu vo výsledku nepriznal, keďže mu vznik trov z obsahu spisu nevyplýva. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie tiež dostatočne odôvodnil v súlade s požiadavkami uvedenými v ust. § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku, konštatuje správnosť jeho dôvodov a v podrobnostiach na tieto poukazuje s výnimkou zrejmej nesprávnosti spočívajúcej v tom, že splátkou, s

ktorou bol ku dňu zosplatnenia 3 mesiace a viac v omeškaní žalovaný, bola už splátka splatná dňa 05. 04. 2017 - nie splátka splatná až dňa 05. 05. 2017, čo však na výslednom posúdení premlčania nič nemení (§ 387 ods. 2 CSP).

2.8. Žalobca sa v konaní prostredníctvom ťažiskových odvolacích námietok dovoľáva odlišného posúdenia počiatku plynutia premlčania vo vzťahu k uplatnenému nároku tvrdiac, že správne tento počiatok je potrebné odvodzovať od zosplatnenia úveru.

2.9. Z citovaných ustanovení jednoznačne vyplýva, že premlčacia doba v prípade spotrebiteľského úveru, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach (o ktorý prípad ide nesporne tiež v posudzovanej veci), začína plynúť odo dňa splatnosti splátky, pre ktorú došlo k uplatneniu práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka, teda k zosplatneniu celej pohľadávky a to za predpokladu, že to bolo (rozumej zosplatnenie) medzi stranami spotrebiteľského úveru dohodnuté, pričom však musí byť zachované, že veriteľ môže uplatniť toto právo najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky. Námietky žalobcu o nesprávnom výklade vyššie uvedených ustanovení neboli dôvodné. Výlučná a izolovaná aplikácia ustanovenia § 565 v tom zmysle, že by veriteľ mohol žiadať zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky len do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (napr. že by vyhlásenie splatnosti dňa 28. 07. 2017 mohlo nastať iba pre splátku splatnú 05. 07. 2017, ktorá je bezprostredne predchádzajúcou vyhláseniu mimoriadnej splatnosti a zároveň vyhlásenie mimoriadnej splatnosti je uskutočnené do najbližšej nasledujúcej splátky splatnej dňa 05. 08. 2017), je už z uvedeného ustanovenia § 53 ods. 9 v spotrebiteľských vzťahoch vylúčená. Ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka precizuje a prísnejšie upravuje podmienky uplatnenia práva veriteľa žiadať zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky v prípade plnenia zo spotrebiteľskej zmluvy a už z jeho konštrukcie je zrejmé, keďže na uplatnenie práva na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky sa vyžaduje minimálne tri mesiace trvajúce omeškanie dlžníka s úhradou splátky a zároveň upozornenie spotrebiteľa dodávateľom v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva, že výlučná aplikácia ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka a jeho výklad použitý žalobcom neprichádza do úvahy, čo je aj dôvod, pre ktorý sa odvolací súd neidentifikuje s odlišnými názormi iného odvolacieho súdu, na ktoré tento poukazuje, zároveň zdôrazňujúc, že v ich prípade nejde o ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, keďže rovnako tak existujú súdne rozhodnutia aplikujúce uvedené zákonné ustanovenia spôsobom, akým to vykonal súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku, ktorým ich aplikuje a vykladá aj odvolací súd v tejto veci, nehovoriac o tom, že v niektorých ide o odlišné skutkové okolnosti. Vzhľadom na zákonnú konštrukciu samotného zosplatnenia plnenia zo spotrebiteľskej zmluvy, predovšetkým podmienku minimálne trojmesačného omeškania a výzvu predchádzajúcu zosplatneniu, je potrebné pre identifikáciu splátky, pre ktorú sa stal celý dlh splatným, vychádzať z vyššie uvedených ustanovení § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka, nie izolovane z ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka, ako to požaduje žalobca.

2.10. V priebehu konania medzi stranami nebolo sporným, že právny predchodca žalobcu (G., Z..G..) ku dňu 28. 07. 2017 celý úver zosplatnil. Tiež nebolo sporným, že žalovaný sa zaviazal poskytnuté mu finančné prostriedky vrátiť v dohodnutých splátkach po 342,47 eur s dohodnutou splatnosťou splátok vždy v 5. deň v tom konkrétnom mesiaci, rovnako nebolo sporným, že žalovaný uhradil len 10 splátok po 342,47 eur, spolu teda sumu 3.424,70 eur, pričom po prvýkrát sa do omeškania dostal už so splátkou splatnou dňa 05. 08. 2016, vo vzťahu ku ktorej mohol žalobca využiť právo zosplatnenia následne po tom, ak by bola splnená podmienka, že žalovaný by bol v omeškaní s ňou viac ako 3 mesiace, čo však zjavne nevyužil. Právo zosplatniť úver, ako už bolo vyššie uvedené, využil až vyhlásením mimoriadnej splatnosti úveru dňom 28. 07. 2017, a keďže z právneho úkonu zosplatnenia úveru, ani zo žiadnych iných listinných dokladov, ktoré predchádzali uplatneniu tohto práva, nebolo možné zistiť, pre ktorú splátku došlo k zosplatneniu, vo svetle ust. § 565 v spojitosti s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka možno o splátke, pre ktorú bolo možné platne uplatniť právo zosplatnenia, uvažovať (ako najneskoršej k tomu spôsobilej pri dodržaní 3 - mesačnej lehoty od omeškania spotrebiteľa vo vzťahu k tejto splátke) o splátke splatnej najneskôr v mesiaci apríl 2017 (súd prvej inštancie nesprávne uvádza mesiac máj 2017, vo vzťahu ku ktorej by podmienka 3-mesačného - a viac omeškania žalovaného nebola naplnená), od splatnosti ktorej, teda od 05. 04. 2017 začala plynúť žalobcovi premlčacia doba, keďže ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti dňa 28. 07. 2017 to bola práve táto najneskoršia splátka, s ktorou bol žalovaný viac ako 3 mesiace v omeškaní ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti, ktorá by štandardne uplynula dňa 05. 05. 2020, avšak pri zohľadnení zákonného

predĺženia premlčacej doby zákonom č. 62/2020 Z. z. (t. j. o obdobie od 27. 03. 2020 - 30. 04. 2020), v zmysle ktorého sa premlčacie lehoty predĺžili o 35 kalendárnych dní (čo znamená 05. 04. 2020 + 35 dní), premlčacia doba takto uplynula najneskôr 10. 05. 2020 a pokiaľ žalobca za týchto okolností podal na súd žalobu až dňa 28. 08. 2020, bolo to po uplynutí premlčacej doby a súd prvej inštancie nemohol postupovať inak, ako žalobu zamietnuť. Správne súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia poukazuje na závery rozhodnutí KS v Trenčíne sp. zn. 6CoCsp/21/2021 zo dňa 15. 07. 2021, či 19CoCsp/46/2020, ktoré sú založené na identických záveroch, na ktorých súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie, pokiaľ ide o posúdenie počiatku premlčania v prípadoch, kedy či už z právneho úkonu, ktorým došlo k uplatneniu práva podľa § 565 OZ, ani z predchádzajúcej výzvy právneho predchodcu veriteľa nie je možné zistiť, pre ktorú splátku došlo k zosplatneniu, kedy treba vychádzať z toho, že veriteľ mohol pristúpiť k zosplatneniu len za podmienok podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 OZ, nestotožniac sa s názorom, že pre začiatok plynutia premlčacej doby bola rozhodujúca splátka predchádzajúca bezprostredne samotnému zosplatneniu, od ktorých záverov sa odvolací súd ani v tomto prípade nemá dôvod odchyliť, keďže ide o ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu. I keď na rozdiel od súdu prvej inštancie odvolací súd pri aplikácii tých istých právnych noriem posúdil vec tak, že premlčacia doba uplynula nie 10. 06. 2020, ale už dňa 10. 05. 2020, nič to nemení na správnom závere, na ktorom je založené rozhodnutie súdu prvej inštancie, že žaloba podaná na súd dňa 28. 08. 2020 bola podaná už v čase, keď predmetná pohľadávka žalobcu voči žalovanému bola premlčaná. Pokiaľ v konečnom dôsledku žalobca odkazuje na rozhodnutie odvolacieho súdu založené na odlišných záveroch z tohto citujúc, ide o text vytrhnutý z kontextu celého rozhodnutia, ktoré komplexne sa neodlišuje svojimi závermi od názoru prijatého odvolacím súdom v tejto veci.

2.11. Požiadavka žalobcu na počítanie počiatku premlčania od zosplatnenia úveru nemá oporu v zákone. Vychádzajúc z ust. § 103 veta druhá Občianskeho zákonníka, ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh, začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, čo znamená, že táto začína plynúť skôr, ako dôjde k zosplatneniu dlhu, a to už odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, pre ktorú bol dlh zosplatnený. Je teda zrejmé, vychádzajúc zo znenia citovaného ustanovenia, že začiatok premlčacej doby sa neviaže na dátum vyhlásenia predčasnej splatnosti celého dlhu, či splatnosť splátky bezprostredne predchádzajúcej zosplatneniu, či na možný aj prípadný neskorší dátum uvedený veriteľom v listine, ktorou dlh predčasne zosplatnil, ale na dátum zročnosti tej nesplnenej splátky, pre ktorej nesplnenie sa stal zročným celý dlh. I keď vychádzajúc z ust. § 53 ods. 9 Obč. zákonníka má dodávateľ v prípade spotrebiteľskej zmluvy povinnosť čakať s využitím práva na predčasné zosplatnenie v zmysle § 565 OZ ešte 3 mesiace od omeškania so zaplatením splátky, na tom, že premlčacia doba sa aj v takomto prípade začína počítať odo dňa zročnosti tejto omeškanej splátky v zmysle § 103 veta druhá OZ, to nič nemení. Odlišný názor žalobcu dôvodiac tiež tým, že touto interpretáciou by došlo k skráteniu premlčacej doby, bol už opakovaně predmetom posudzovania odvolacieho súdu v obdobných veciach (príkladmo rozsudok KS Trenčín pod sp. zn. 19Co/42/2017 zo dňa 18. 01. 2018, rozsudok KS Trenčín pod sp. zn. 27Co/4/2020 a ďalšie), keď sa s týmto nestotožnil a uzavrel, že je síce pravdou, že zákonodarca týmto spôsobom interpretácie (rozumej tiež prijatej odvolacím súdom) de facto skrátil premlčaciu dobu pre takýto prípad o 3 mesiace (keďže prvé tri mesiace omeškania dlžníka so splátkou dodávateľ nemôže ešte zosplatniť dlh, lebo by porušil ust. § 53 ods. 9 Obč. zákonníka), avšak premlčacia doba nie je fixný inštitút a je právom zákonodarcu stanoviť pre jednotlivé prípady premlčaciu dobu odlišne za predpokladu, že takto ustanovená premlčacia doba je dostatočná na uplatnenie práv, teda že takýmto stanovením premlčacej doby nedôjde k znemožneniu, resp. podstatnému sťaženiu možnosti veriteľa uplatňovať svoje práva, s ktorým názorom sa plne identifikuje odvolací súd tiež v posudzovanej veci, keďže nemá žiadny dôvod sa od neho odchyliť. Tak ako v uvedenej veci, tak aj v tomto prípade bola premlčacia doba v trvaní de facto dva a trištvrte roka dostatočná na to, aby veriteľ uplatnil svoj nárok na plnenie celého predčasne zosplatneného dlhu na súde. Odvolací súd zastáva názor, že opačná interpretácia by znamenala, že každý veriteľ by si mohol určovať dodatočne, na základe akej nesplnenej splátky vyhlási mimoriadnu splatnosť a tak si zabezpečiť právnu istotu na úkor spotrebiteľa v podobe svojvoľného upravovania si začiatku plynutia premlčacej doby, čo je však z hľadiska spravodlivého usporiadania vzťahov medzi stranami, ako ani vo svetle ochrany práv spotrebiteľa neudržateľným. Bolo na zodpovednosti a na rozhodnutí veriteľa, či právo žiadať zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky využije, kedy ho využije a najmä, či a kedy podá žalobu v prípade nesplnenia si povinností dlžníkom, v súvislosti s čím odvolací súd poukazuje na zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“

t. j. „práva patria len bdelým“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a svoje práva uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou.

2.12 Keďže teda v danej veci existovala dohoda podľa § 565 Občianskeho zákonníka, kedy veriteľ - právny predchodca žalobcu mohol žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, kedy sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným, splatným celý dlh a Občiansky zákonník v § 103 veta druhá stanovuje osobitné pravidlo pre začiatok plynutia premľacej doby zosplatneného úveru tak, že v takomto prípade začne plynúť premľacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, bolo preto premľanie potrebné posudzovať vzhľadom na toto osobitné pravidlo a počiatok plynutia premľacej doby stanoviť od zročnosti nesplnenej splátky, ktorá v tomto prípade ako najneskoršia prichádzala do úvahy pre využitie práva zosplatnenia pri dodržaní zákonných predpokladov, pre ktorú tak mohlo dôjsť k zosplatneniu, ako to tiež správne súd prvej inštancie v základe posudzoval, a nie odo dňa vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru, ktorého posúdenia sa nedôvodne prostredníctvom odvolacích námietok domáhal žalobca.

2.13 V konkrétnostiach posudzovanej veci, najneskôr pre nesplnenie splátky splatnej dňa 05. 04. 2017 sa stal zročným celý dlh, vychádzajúc z trojročnej premľacej doby, pri zohľadnení jej predĺženia o 35 kalendárnych dní (zák. č. 62/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony), pri doručení žaloby na súd až dňa 28. 08. 2020, nebolo možné postupovať inak, ako túto z dôvodu premľania nároku zamietnuť, keďže dňom 10. 05. 2020 uplynula premľacia doba na uplatnenie tohto nároku (ktoré identické závery o premľaní by na okolnosti danej veci dopadali aj v prípade, ak by takou najneskoršou splátkou bola splátka splatná až dňa 05. 05. 2017).

2.14. Z vyššie uvedených dôvodov, keďže dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie postupoval pri posúdení premľania v princípe správne, jeho rozhodnutie ako vo výroku vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Žalobca v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie neuviedol žiadne rozhodujúce skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé k zmene napadnutého rozhodnutia, k čomu nie je spôsobilý ani poukaz odvolateľa na rozhodnutia iných odvolacích súdov, či nižších súdov, keďže nimi odvolací súd v posudzovanej veci viazaný nie je.

2.15. Odvolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že nepriznal právo na ich náhradu žalovanému vo vzťahu k žalobcovi napriek jeho úspechu v odvolacom konaní, keďže tomuto preukázateľne trovy odvolacieho konania nevznikli.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Vymedzil tri právne otázky, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené, a od ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu: 1/ „vylučuje osobitné ustanovenie § 53 ods. 9 OZ aplikáciu všeobecného pravidla podľa druhej vety § 103 OZ v spotrebiteľských vzťahoch?“

2/ „Vylučuje osobitné ustanovenie § 53 ods. 9 OZ aplikáciu všeobecného pravidla podľa druhej vety § 565 OZ v spotrebiteľských vzťahoch?“

3/ „Plynie pri tzv. predčasnom zosplatnení peňažného dlhu voči spotrebiteľovi podľa § 565 OZ premľacia lehota odo dňa, keď mohol dodávateľ právo na plnenie vykonať po prvý raz v zmysle § 101 OZ (actio nata)?“

3.1. Uviedol, že s právnym názorom a s rozhodnutím odvolacieho súdu sa nestotožňuje, keď v zásadnej právnej otázke prezentoval neakceptovateľný záver, že premľacia lehota pri žiadosti o zaplatenie celého dlhu v dôsledku nesplnenia niektorej splátky (§ 565 OZ, § 53 ods. 9 OZ) plynie od splatnosti nesplnenej splátky, a nie odo dňa, keď bolo prvýkrát možné uplatniť právo na súde (actio nata).

3.2. Prístupom odvolacieho súdu dochádza k svojvoľnému a bezprecedentnému ukráteniu premľacej lehoty v rozpore s jej zákonnou dĺžkou (§ 101 OZ). Načrtnutý výklad považuje za neprípustný. Ochrana právnej istoty a legitímnych očakávaní nemôže byť výsadou iba jednej zmluvnej strany - spotrebiteľa.

3.3. Akceptovanie zjednodušeného záveru, že premľacia lehota začína plynúť od splatnosti nesplnenej splátky by (nielen) v prejednávanej veci viedlo k bizarnému záveru, že vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru ku dňu 28. 07. 2017 zakladá v krajnom prípade plynutie premľacej lehoty splátky pôvodne splatnej 15. 09. 2024 už spätne od 05. 05. 2017, respektíve 05. 04. 2017.

3.4. Je nesprávny a nelogický záver súdov, ak zjednodušene počítajú začiatok plynutia premľacej lehoty

od dátumu neuhradenia mesačnej splátky, s ktorou bol dlžník prvýkrát v omeškaní. V danom momente totiž ešte veriteľ nemôže procesne úspešne žalovať nárok zo spotrebiteľskej zmluvy (chyba actio nata).

3.5. Keďže návrh na začatie konania bol na Okresný súd Banská Bystrica doručený dňa 28. 08. 2020, pri zohľadnení trojročnej premlčacej lehoty [v spojení s § 1 písm. a) zákona o mimoriadnych opatreniach v justícii v súvislosti s Covid-19] ,došlo k uplatneniu nároku včas a v súlade s § 101 OZ. Iný skorší deň (moment) na podanie žaloby než dňa 29. 07. 2017, nebol objektívne možný. Žalobca obligatórne musel najprv doručovať žalovanému písomnosti vyžadované zákonom (výzvu pred zosplatnením úveru, ako aj zosplatňujúcu výzvu).

3.6. Žalobca sa domáha, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní uplatnil svoju revíziu kompetenciu, a aby dovolaniu v celom rozsahu vyhovel.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie odvolacieho súdu vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné i dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) a zároveň v kontexte prijatých rozhodnutí súdov nižších inštancií, mal dovolací súd za to, že v prejednávanej spore je potrebné zaoberať sa právnou otázkou, kedy začína plynúť premlčacia doba celého dlhu pri strate výhody splátok v prípade spotrebiteľskej zmluvy a zároveň, či s poukazom na znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka možno v spotrebiteľskom vzťahu aplikovať § 103 Občianskeho zákonníka, keďže výsledkom jeho aplikácie je skutočnosť, že premlčacia doba začína plynúť skôr, ako si veriteľ vôbec môže uplatniť svoje právo prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka).

10. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP považoval dovolací súd za podstatné to, či táto otázka, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bola alebo nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená. Dospel pritom k záveru, že uvedená právna otázka bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená (uznesenia NSSR sp. zn. 7Cdo/268/2020 zo dňa 29. 11. 2022, 4Cdo/132/2021 zo dňa 15. 12. 2022, 5Cdo/224/2021 zo dňa 30. 11. 2022) a dovolací súd ju bude posudzovať ako odklon, teda pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolanie žalobcu v danom prípade je teda procesne prípustné. Dovolací súd ďalej skúmal, či dovolateľ dôvodne odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci tak ako to v dovolaní namieta.

11. V súdnej veci dospel súd prvej inštancie k záveru (bod 23 rozsudku), že žalované právo je premlčané, pričom na premlčanie prihliadal postupom podľa § 54 a OZ. Posudzuje počiatok plynutia premlčacej doby podľa § 103 OZ, dospel k záveru, že v dôsledku zosplatnenia spotrebiteľského úveru pre nezaplatenie splátky splatnej v máji 2017 začala plynúť premlčacia doba počnúc dňom 05. 05. 2017,

pretože ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti 28. 07. 2017 to bola práve táto splátka, ktorou bol žalovaný viac ako 3 mesiace v omeškaní ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti. Trojročná premľacia sa doba uplynula 3 roky po splatnosti splátky zohľadniac predĺženie premľacej lehoty, kedy podľa zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby Covid-19 a v justícii a ktorými sa menia a dopĺňajú niektoré zákony sa premľacie lehoty predlžujú o 35 kalendárnych dní t. j. za obdobie od 27. 03. 2020 do 30. 04. 2020, t. j. 05. 05. 2020 + 35 dní, premľacia lehota uplynula najneskôr 10. 06. 2020, pričom žalobca podal na súd žalobu dňa 28. 08. 2020, teda po uplynutí premľacej doby. Odvolací súd sa s rozsudkom súdu prvej inštancie stotožnil a vyjadril právny záver, že počiatok plynutia premľacej doby je potrebné stanoviť od zročnosti nesplnenej splátky, ktorá v tomto prípade ako najneskoršia prichádzala do úvahy pre využitie práva zosplatnenia pri dodržaní zákonných predpokladov, pre ktoré tak mohlo dôjsť k zosplatneniu. V konkrétnej posudzovanej veci najneskôr pre nesplnenie splátky splatnej dňa 05. 04. 2017 sa stal zročným celý dlh, vychádzajúc z trojročnej premľacej doby pri zohľadnení jej predĺženia o 35 kalendárnych dní (zák. č. 62/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej choroby Covid-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony), pri doručení žaloby na súd až dňa 28. 08. 2020, nebolo možné postupovať inak ako túto z dôvodu premľania nároku zamietnuť, keďže dňom 10. 05. 2020 uplynula premľacia doba na uplatnenie tohto nároku.

12. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premľacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

13. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premľacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premľacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky.

14. Podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

15. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

16. Premľacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premľania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premľacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premľacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premľaciu dobu.

17. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premľacej doby. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Trojročná premľacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Rozhodujúcou skutočnosťou z hľadiska možnosti uplatniť právo na súde a začiatku plynutia (všeobecnej) premľacej doby je okamih splatnosti (zročnosti) záväzku (dlhu), ktorý je konkrétnym momentom, kedy je dlžník povinný záväzok (dlh) splniť, a nie momentom, kedy je dlžník k splneniu iba oprávnený.

18. Splatnosť úverovej pohľadávky žalobkyne je daná spotrebiteľskou úverovou zmluvou, v ktorej si banka (právna predchodkyňa žalobkyne) s dlžníkom (žalovanou) dohodli plnenie v splátkach, s oprávnením banky pre prípad neuhradenia dlžníkom splatné peňažné záväzky v termíne, vyhlásiť úver za splatný.

18.1. Ide o postupné čiastkové plnenie, ktoré nie je ani opakujúcim sa, či trvajúcim plnením, ani čiastočným plnením. V prípade takéhoto čiastkového plnenia, ktoré je v literatúre prevažne označované ako plnenie v splátkach, je plnenie vopred rozvrhnuté do čiastkových úsekov, ktoré až ako spoločný

celok tvoria dlh. Splatnosť týchto úsekov je však daná samostatne (oddelené), teda každý diel má určenú svoju konkrétnu splatnosť. Celkový predmet záväzku je však vopred kvantitatívne určený, pričom jednotlivo plnenými dielmi sa rozsah celej pohľadávky postupne znižuje. Ide teda o rozloženie zamýšľaného jednorazového plnenia v niekoľkých postupných čiastkových plneniach, taktiež jednorazových, pričom dobu splnenia treba rozlišovať jednak pre plnenie celého záväzku, jednak pre jednotlivé čiastkové plnenie. Dobou splnenia čiastkového plnenia je doba jednorazového splnenia jednotlivej dávky, dobou splnenia celého záväzku je doba splnenia poslednej dávky - teda poslednej splátky. V prípade čiastkového plnenia veriteľ nemôže žiadať dlžníka o splnenie jednorazové; to však neplatí pre situáciu uvedenú v ustanovení § 565 Občianskeho zákonníka, v ktorej dlžník včas a riadne nesplnil niektorú zo splátok, ak to bolo dohodnuté alebo určené v rozhodnutí - tu je veriteľ oprávnený žiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky, s ktorou sa dlžník ocitol v omeškaní, pričom toto oprávnenie môže veriteľ uplatniť iba do splatnosti najbližšej budúcej splátky. V takomto prípade dlžník stráca výhodu čiastkového plnenia.

18.2. Počet mesačných splátok, ich výška aj doba splatnosti jednotlivých splátok bola v zmluve o spotrebiteľskom úvere vopred stanovená, pričom splatnosť, prípadné omeškanie a premlčanie je pri plnení v splátkach treba posudzovať samostatne ohľadom každej zo splátok, premlčacia doba plynie pri každom čiastkovom plnení odo dňa jeho splatnosti. Ak pri takto dojednanom plnení sa pre nesplnenie niektorého čiastkového plnenia stane splatný celý dlh, začne pre celý dlh plynúť premlčacia doba odo dňa splatnosti nesplneného čiastkového plnenia (t. j. splátky). Splnením jednotlivých splátok dlh čo do príslušnej čiastky zaniká, úplne zanikne až splnením poslednej čiastky (poslednej splátky). Vo svojej podstate je dlh splátkami rozdelený do niekoľkých čiastkových, zreteľne oddelených a relatívne samostatných dlhov, ktoré majú určitú vzájomnú súvislosť a v celku predstavujú súhrnnú výšku pohľadávky. V prípade dojednania straty výhody splátok (ako je to podľa danej úverovej zmluvy), ktorá sa prejaví v špecifickej zmluvnej sankcii za omeškanie s niektorou zo splátok, dôjde k zosplatneniu celého zvyšku dlhu. Omeškaním splatnosti jednej splátky si tak dlžník privodí splatnosť aj všetkých budúcich splátok.

19. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarca týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premlčacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, čo je v súlade s cieľom, resp. zámerom inštitútu premlčania ako stimulácie veriteľa k rýchlemu (včasnému) uplatneniu jeho práv (podľa zásady *vigilantibus iura*) ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008). Názor, že premlčacia doba zvyšku dlhu plynie až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil (§ 563) by neprípustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premlčacej doby nečinnosťou veriteľa, čo mu zabráňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (druhá veta § 565), čo je v súlade i s tým legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá Občianskeho zákonníka, že premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

20. Pre spotrebiteľské vzťahy, ktorým je i ten v prejednávanej veci, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (citovaný § 53 ods. 9). V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarca v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zavádza nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné (pozri Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax, Eurounion, máj 2015, komentár k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

20.1. Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré rámce

spomína § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, zákonodarca výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15-dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadosť o jednorazové vrátenie nesplatennej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Jednoznačným je iba to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškaní s plnením niektorej zo splátok tri mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka.

20.2. Najvyšší súd zastáva názor, že 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, vychádzajúc z charakteru upozornenia na možnosť zosplatenia ako vytvorenia príležitosti pre dlžníka ho ešte odvrátiť, navyše pokiaľ uplatneniu tohto práva nebráni, ak spotrebiteľ zaplatí niektorú zo skorších splátok.

21. Z § 103 Občianskeho zákonníka tiež vyplýva, že premľacia doba začína plynúť späťne od splatnosti omeškanej splátky, čo má podstatu v právnej logike, keďže je nesporné, že veriteľ môže svoje právo požadovať okamžité splnenie celého dlhu vykonať už na druhý deň po splatnosti splátky, pre ktorej nesplnenie bol dlh zosplatený. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch. Tam podľa § 53 ods. 9 vo všeobecnosti začne premľacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvý krát (§ 101 Občianskeho zákonníka). Veriteľovi tým zostane na uplatnenie svojho práva na súde menej ako celé tri roky všeobecnej premľacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka), pretože tomu bráni práve znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka.

22. Vo vzťahu k samotnej dovolacej otázke (bod 10. a 11.) je nevyhnutné dôsledne zvážiť redukcii aplikovateľnosti § 103 veta druhá, t. j. vyňatie predmetného zákonného ustanovenia pre prípady z oblasti spotrebiteľských vzťahov, na ktoré sa vzťahuje § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Na takýto postup musia byť skutočne pádne dôvody, ktoré na základe systému hodnôt chránených ústavným poriadkom a zákonmi opodstatňujú záver, že zákonodarca daný prípad skutočne nechcel zahrnúť do hypotézy právnej normy, a preto túto normu treba redukovať, nakoľko to narúša princíp právnej istoty.

23. Zákonodarca všeobecnú trojročnú premľaciu dobu nestanovuje absolútne, zákon v konkrétne vymedzených prípadoch môže určiť i osobitnú premľaciu dobu čo do okamihu začiatku jej plynutia, ako aj čo do jej dĺžky, takýto zámer ale z §§ 103 a 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť. Logická je i úvaha, že pripustením uplatnenia druhej vety § 103 aj v spotrebiteľských vzťahoch by sa dĺžka premľacej doby dostala do rozporu s už spomenutým § 101 Občianskeho zákonníka v neprospech veriteľa. Navyše premľanie je právny inštitút, ktorý oslabením subjektívneho práva veriteľa zvýhodňuje práve dlžníka ako porušiteľa zmluvnej povinnosti. Opačným postupom by sme sa dostali do rozporu s princípom rovnosti v právach, práve ktorý princíp slúži k bezprostrednému naplneniu účelu právnej úpravy, rešpektujúc tak i danosti požiadavky ochrany slabšej strany v spotrebiteľských vzťahoch. Pri ustanovovaní zákonných podmienok ochrany spotrebiteľa, dlžníka, je totiž nutné dbať na vyváženosť právnej úpravy z hľadiska jednotlivých ústavných štandardov vrátane princípu právneho štátu. Aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné právne inštitúty. V danom prípade sa to prejavuje potrebou zabrániť, aby sa slabšia strana - spotrebiteľia dostali do horšieho postavenia ako veritelia. V danom prípade ale najvyšší súd nevidí legitímny dôvod, ktorý by takýto rozdielny prístup ospravedlňoval. Len to, že spotrebiteľ si ako slabšia strana vyžaduje vyššiu ochranu, tu nestačí.

24. Otázkou potom zostáva, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka začína plynúť premľacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premľateľné. V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017). V tejto súvislosti najvyšší súd odkazuje na právnu doktrínu z bodu 20., z ktorej vyplýva, že uvedené

zákonné ustanovenie (okrem iného) sleduje nie len dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinností dlžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že podmienkou výzvy na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktoré právo môže veriteľ uplatniť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky je, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto ustanovenia, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565, t. j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného je uplatnenie neúčinné. Lehota, v ktorej musí byť toto právo uplatnené, je najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky a veriteľ tak môže urobiť až po uplynutí lehoty troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

25. Vychádzajúc z daných teoretických východísk, ako i zo znenia na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení, najvyšší súd zastáva názor, že veriteľ sa na súde mohol po prvý raz domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesečnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (za súčasného splnenia upozornenia na zosplatenie). Práve tento deň je teda najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom premŕčacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu, čím sa naplní i zámer zákonodarcu, aby premŕčacia doba pri zosplatení celého dlhu nezávisela od vôle veriteľa (§ 103 Občianskeho zákonníka).

26. Najvyšší súd po zhrnutí významných právnych hľadísk vzťahujúcich sa na danú vec uzatvára, že podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premŕčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premŕčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15 dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvý krát (§ 101 Občianskeho zákonníka).

27. V kontexte uvedeného najvyšší súd záverom konštatuje, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu (a tiež súdu prvej inštancie), že v spotrebiteľských vzťahoch premŕčacia doba celého zosplateného dlhu plynie od zročenosti nesplnenej splátky, kvôli ktorej veriteľ využil svoje právo žiadať predčasné splatenie. Dovolaním napadnuté rozhodnutie tak spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Z uvedených dôvodov preto dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 v spojení s § 450 CSP).

28. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

29. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.